

KULTUR/ Aktuella händelser, reportage och recensioner

Träskolindansarna från Ådalen

Den svenska cirkushistoriens profiler i ny bok

BÖCKER

Per-Arne Wåhlberg
Inte bara glitter...
Carlssons

Den 10 april 1950 utförde Sollefteåpojken Ingvar Andersson en märklig prestation. Träskolindans på slak lina uppe på Multräberget, alldeles intill det branta stupet.

Mitt på linan stannade han och ställde sig i handstående. Bland de fåtaliga närvarande fanns en fotograf. Dagen efter publicerade en rad tidningar nästan otroliga bilder på Ingvar Andersson i aktion, med Multrä kyrka och Ångermanälven i bakgrunden.

Historien om Ingvar Anderssons träskolindans är en av många, många fascinerande i Per-Arne Wåhlbergs bok "Inte bara glitter...". En bok som är rena kultur-gärningen.

Cirkusentusiasten Wåhlberg berättar om de svenska akrobaterna, dressörerna, höglindansarna, jonglörerna, konstcyklisterna, lindansarna, akrobaterna, trapetskonstnärerna och svajmastartisterna som lyste upp tillvaron för tusentals cirkus- och varietébesökare. Många gjorde internationella karriärer, många var sin samtids främsta.

Vilka var artisterna? Var kom de ifrån? Hur kunde de bli cirkusartister? Det är många av strålkastarljusets bortglömda hjältar som Wåhlberg plockar fram i sin bok.

Tillbaka till Sollefteå och Multräberget. Efter Ingvar Anderssons träskolindans framträdde bara två veckor senare Sture Källman från Lökom som lindansare på Multräberget. Han gjorde en avklädnings-

Sollefteåpojken Ingvar Andersson i lindans på Multräbergets topp 1950. Som Mr Moos blev han senare en framgångsrik cirkusartist. En av de många svenska cirkusartisterna som porträtteras i Per-Arne Wåhlbergs bok "Inte bara glitter...".

akt och kröp genom två ringar med en diameter på cirka 40 centimeter.

I mitten av maj var det dags igen på Multräbergets topp. Nu var det Hans-Erik "Hasse" Carlsson från Sollefteå som utförde träskolindans. Även han klädde av sig, stående på linan, innan han började läsa en bok sittande på en tvåbent pall på linan.

Hela Sverige häpnade över denna lek med döden uppe i Ådalen. Intresset blev inte mindre av att Ingvars äldre bror Atle, redan sedan några år etablerad som lindansare, utmanade Ådalens övriga lindansare på duell. Lindans vid Latberget med linan spänd över stupet. Ingen av Multrämännen antog dock utmaningen.

Ingvar Andersson fortsatte som riktig cirkusartist. Framträdde under artistnamn som Multrämannen, Mr Moos eller rätt och slätt Ingvar. Han turnerade bland annat med en cirkustrupp i Sovjetunionen. Han dog 1976. Sture Källman var aktiv som cirkusartist under några år men ägnade huvuddelen av sitt yrkesliv åt en egen byggnadsfirma i Kanada, dit han emigrerat 1952. Hasse Carlsson blev inte cirkusartist men väl ingenjör vid SKF i Göteborg.

Per-Arne Wåhlberg blev i unga år biten av cirkus. Han är landets kanske främste cirkushistoriker. Hans bok Cirkus i Sverige från 1992 är standardverket om cirkuskulturens historia i Sverige.

Det ligger en imponerande forskningsinsats bakom den här boken. Wåhlberg har sökt upp många av artisterna. Han berättar om deras nummer – de flesta har han sett med egna ögon – och hur deras karriärer såg ut.

Artisternas prestationer var ibland så otroliga att inte ens författaren förstår hur det kunde fungera. Artisten Reino – (Carl-Otto Andersson från Bohuslän) – cyklade på 1960-talet handstående på en enhjuling på slak lina. Det var han ensam om i världen.

Alla var inte så framstående men artister i ordets rätta bemärkelse var de allihopa, de svenska cirkusartisterna.

Lars Landström